ONNO G.
DE BECKER

Land van Johan

2026 Prometheus Amsterdam

Proloog

'Maar je nieuwe boek gaat toch over mij?' vraagt Johan. Hij staat in de deuropening, met zijn sporttas over zijn schouder, en kijkt nieuwsgierig over zijn mondkapje heen.

Ik zie steeds meer trekjes van ons allemaal in hem, op het obsessieve af. Op die obsessie moet ik het komende jaar teren. Of de komende twee jaar. Zolang de Chinese horrorhoest nog onder ons is, hoop ik vele schrijvende meters te maken.

'Ja, het gaat over jou,' zeg ik. 'Over hoe het kwam dat jij er bent. Maar eigenlijk gaat het over ons allemaal.'

Vanonder zijn korte rastavlechtjes kijkt hij naar het plafond.

'Ik merk het wel,' zegt hij schijnbaar nonchalant.

Hij wrijft Sjakie, onze hond, nog eens stevig door het onweerstaanbare labradoedelvachtje. Misschien komt Johan hier wel meer voor Sjakie dan voor ons.

Dan groet hij door de vuist naar zijn hart te bewegen en verdwijnt in het trapgat.

Als het aan mij had gelegen was het boek een verrassing gebleven tot het af was en ik het aan hem cadeau kon doen. Op zijn achttiende verjaardag of voor het behalen van zijn rijbewijs. Afhankelijk van wanneer het boek klaar is. Maar nu weet Johan dat het boek over hem gaat. Het boek dat meer dan een halve eeuw beslaat. Ik kan daar maar beter eerlijk over zijn. Blijkbaar had een van zijn vier ouders hem over het boek verteld, of een van zijn vele grootouders.

Het schrijven vergt veel van mijn geheugen. Ik ben in de gelukkige omstandigheid dat alle betrokkenen nog in leven zijn en, op een enkeling na, nog in goede gezondheid.

Wat ik zelf heb meegemaakt, herinner ik me nog goed. Daar kan ik dus in veel detail over vertellen. Wat zich tussen anderen heeft afgespeeld, is me door hen verteld. Ik ga ervan uit dat hun getuigenissen in hoge mate waarheidsgetrouw zijn.

Ik ken iedereen zo goed dat ik hun woorden meestal kan horen in mijn geestesoor. Ik zal pogen om ze zo veel mogelijk dingen te laten zeggen zoals zij dat gedaan zouden kunnen hebben. Maar ik was natuurlijk niet overal bij en soms schiet mijn fantasie tekort. Ik zal ze soms mijn woorden in de mond leggen, wanneer dat uitkomt. Zoals dat ook bij romanpersonages gebeurt. Het kan zijn dat er in sommige passages meerdere mensen praten zoals ik. Maar omdat u mij niet kent zal dat niet opvallen.

Het verhaal over hoe Johan in ons midden kwam, is misschien wel een verhaal over hoe ons land werd wat het nu is. Over hoe het heden het heden is geworden. Dat is in ieder geval wat ik beoog.

Dit grote verhaal kan alleen maar beginnen met het citeren van de meest bijzondere, en misschien wel meest Nederlandse Nederlander ooit. De man naar wie onze Johan vernoemd is, zei eens:

'Soms moet er iets gebeuren voordat er iets gebeurt' – Johan Cruyff.

7 december 1966

Op mijn zeventiende sinterklaasavond had mijn vader me verrast met een kaartje voor de wedstrijd van Ajax tegen het grote Liverpool. Mijn vader wist toen al dat hij aan zijn laatste jaar bezig was. Misschien zijn laatste twee. Ik wist dat nog niet.

Ik wist alleen maar dat ik met hem naar mijn grote helden zou gaan kijken. We namen de trein naar Amsterdam. De reis duurde meer dan drie uur, helemaal vanuit de Westelijke Mijnstreek in Midden-Limburg tot aan de hoofdstad.

De wedstrijd zou de geschiedenis ingaan als 'de mistwedstrijd'. Op tv zag je nauwelijks wat er op het veld gebeurde en in het stadion was dat niet veel beter. Mijn vader en ik zaten weggedoken in onze kragen, gewikkeld in de rood-witte wollen dassen die door mijn moeder waren gebreid. Voor en achter ons praatten mensen Amsterdams. En wij spraken Limburgs, iets harder dan me lief was.

'Nou, Onno,' zei mijn vader met een spijtstem, 'neem ik je mee naar de wedstrijd van de eeuw en dan zien we bijna niks.'

Ik vond het erger voor hem dan voor mij. Het was voor mij al overweldigend genoeg, in deze naar bier en sigaretten stinkende betonnen kolos, verlicht door de vier enorme lichtmasten die probeerden de koude mist met licht te doorbreken.

'Als de spelers hier dichtbij zijn, zie ik af en toe wel iets,' zei ik. 'Ik heb veel spelers duidelijk gezien. Sjaak Swart gooide net in. Of misschien Bennie Muller. Het was nummer acht of zes.'

Mijn vader aaide me over mijn bol. Ik voel het nog.

'We hebben in elk geval wel het doelpunt gehoord,' vervolgde ik.

In mijn herinnering voerden we dit gesprek rond het moment waarop Ajax het tweede doelpunt maakte. Een deel van het publiek had de goal gezien, want er was gejuich te horen. Voor de zekerheid sprongen wij hoopvol mee op, net als de rest van de mensen om ons heen.

We zagen de in het wit gehulde Ajax-spelers juichend richting

de zijlijn rennen. Het was echt twee-nul. De speler met het nummer negen was het middelpunt van de feestvreugde.

Toen de spelers weer in de mist verdwenen naar waar de middenlijn moest zijn, bevestigde de stadionspeaker dat Johan Cruyff de doelpuntenmaker was.

Na de wedstrijd deden we wat velen toen deden: pissen tegen de muur in het betonnen trappenhuis.

Urine van honderden stroomde vermengd met bier langs onze schoenen.

Ondanks mijn Limburgse smetvrees vond ik het niet erg. Dit is wat men deed in de grote stad. Daar kon men tegen een stootje.

'Cruyffie hè,' vroeg ik aan mijn vader, 'wordt die nu net zo goed als Eusébio... of Puskás?'

'Misschien wel beter,' zei mijn vader. Hij zou nooit te weten komen of zijn voorspelling uit zou komen. Mijn vader zou een jaar later overlijden. Stoflongen. Door de mijnen. Ik zou nooit meer een voetbalwedstrijd bezoeken met hem. Maar deze wedstrijd zal voor altijd in mijn herinnering blijven.

Zoals deze avond altijd deel zal uitmaken van het nationale collectieve geheugen. De avond dat Nederland aan de hand van Cruyff uit de mist opdoemde en op de wereldkaart verscheen.

Met de volgepakte tram keerden we terug naar het station. Er werd gezongen. 'Hand in hand kameraden, voor Ajax 1.' Een lied dat toen niet alleen bij Feyenoord hoorde.

Mijn vader kon er maar niet over uit dat Ajax met 5-1 van Liverpool had gewonnen.

En dat Cruyffie nauwelijks ouder was dan ik. En dat hij iedereen nu al vertelde waar ze moesten lopen.

'Liverpool heeft de Beatles,' zei hij, 'maar wij hebben Ajax.'

'Wat heb je liever,' wilde hij weten. 'De Beatles of Cruyff?'

Mijn vader had niets met de Beatles. Die hadden te lang haar. Dat het haar van Cruyff ook al begon te groeien, had hij nog niet opgemerkt.

Ik wilde beiden, Cruyff én de Beatles. Als je in de grote stad woonde, kon dat. Dan kon je alles krijgen. Als je het half beslagen raam van de tram een beetje schoonpoetste, zag je hoe beide samenkwamen. Dat zag je aan de auto's. Aan de mannen met coltruien en de vrouwen

met laarzen. Hier zou ik gaan wonen. In Amsterdam. Net als mijn zus, die er al studeerde. Het was misschien geen Parijs of Londen, maar het was een stad. En daar zou mijn deel van het verhaal ook beginnen. Het verhaal dat zou leiden tot Johan. Tot ónze Johan.

Amsterdam, juni 1969

Bijna drie jaar later woonde ik in Amsterdam. Pas kort, maar ik woonde er. En ik maakte onderdeel uit van wat er gebeurde. In ieder geval op 12 juni.

Als vorm van protest met jongeren van mijn leeftijd, of in de meeste gevallen net iets ouder, zaten we op de straatstenen van de Leidsegracht, bij de ingang van de Leidsedwarsstraat, waar het gerechtsgebouw was gevestigd.

Tegenover ons stonden agenten in het gelid, schilden en knuppels in de hand. Sommigen zaten te paard, en vooral die agenten schoven soms dreigend op onze rijen af.

Mijn zus Heleen sleepte me een paar rijen naar achteren. Heleen was 24, vijf jaar ouder dan ik.

Door je oudere zus naar een veiligere plek worden gedirigeerd was allesbehalve stoer. Dat mompelde ik ook in haar richting. In het Limburgs, voor de verandering, want ik had dat uit praktische overwegingen afgezworen in Amsterdam.

Ik droeg een coltrui, meen ik. Ik sta nergens op de foto, dus ik weet het niet zeker. Wat ik wel zeker weet, is dat ik een donkerblauwe houtje-touwtjejas droeg. Wat ik ook weet, is dat Gijs er niet was, sinds een maand mijn beste vriend. Ik had zo graag gewild dat hij al dat spannends ook had meegemaakt, zodat we later konden pochen over hoe we heldhaftig een grote politiemacht hadden getrotseerd. Maar hij was bij de begrafenis van zijn oom in een of ander gereformeerd dorp op de Veluwe.

Woordvoerders van de studenten hielden een vurig pleidooi voor vrijspraak van studentenleiders. Die waren een maand eerder gearresteerd bij de Maagdenhuisrellen, waar de studenten meer inspraak in het reilen en zeilen van de universiteit eisten. Er werd geregeld een strijdkreet aangeheven. 'Dit is het begin. Wij gaan door met de strijd.'

Een jonge vrouw stond op en vloog met een indrukwekkende rad-

slag naar de eerste rij gehelmde agenten. Toen ze een bloem op een van de helmen bevestigde smeet de agent de bloem direct op de grond.

De jonge vrouw pakte de bloem weer op en keek naar ons, haar strijdmakkers.

Toen bleef haar blik rusten op mij. En ik zag hoe mooi ze was. Ze was jong, maar niet zo jong als ik. Ze had donker haar en volle lippen. Grote ogen waarvan ik die dag nog dacht dat ze groen waren. Ze liep zowaar op me af en keek me onderzoekend aan.

'Wie ben jij dan wel?' vroeg ze.

'Onno de Becker,' zei ik.

Ze stak de bloem in mijn haar.

'Je bent van mij, Onno de Becker. Of je wil of niet.'

Ik had geen hartslag. Ik hoorde niets meer. Ik zag alleen volle lippen en groene ogen.

Er werd op mijn schouder getikt. Het was Paul, een vriend van mijn zus en een van de weinige studenten met een zwarte huidskleur.

'Ik zie dat je mijn nichtje hebt ontmoet,' zei hij. 'Ze heet Sonja en ze is een gevaarlijke gek,' voegde hij er nog aan toe.

Ik wist even niet hoe ik dat moest plaatsen. Ik had alleen maar een prachtige, licht exotische jonge vrouw gezien. Zo mooi dat ze van mij best een beetje gek mocht zijn. Graag zelfs.

Met de schemer viel ook de chaos over de binnenstad. Het gezag besloot de opstandige studenten te verspreiden. Te voet, te paard en met zijspanmotoren.

In het tumult probeerde ik Sonja niet uit het oog te verliezen. Inmiddels weet ik dat ze zich ook meermaals strategisch op mijn pad bewoog. Ze dook her en der op in mijn blikveld, tussen wat de kranten de dag erna zo mooi en zo Hollands 'ongeregeldheden' zouden noemen, maar wat gewoon heftige rellen waren, heftig genoeg voor een klein beetje heldendom.

Sonja schold de agenten uit voor alles wat mooi en lelijk was. Een agent in een zijspan – die enkele seconden daarvoor door haar voor NSB'er was uitgemaakt – haalde al rijdend uit met zijn wapenstok. Ik pakte Sonja vast en draaide haar weg. De agent raakte mij, op mijn rug.

Ik, de jongen die ze eerder al een bloem in het haar stak, beschermde haar nu tegen politiegeweld, en had daarmee het recht op haar gezelschap verdiend die avond. Voor het eerst was ik een held. Sonja week niet meer van mijn zijde.

Terwijl het overal om ons heen wemelde van de studenten en agenten, vluchtend en jagend, vertelde ze mij gepassioneerd hoe ze de wereld zag.

Ik geloof dat ik het met al haar teksten over oorlog en uitbuiting eens was. Voor zover ze tot me doordrongen. En dat was niet de hele tijd het geval.

Dat had ze soms door. Ze zal gewend zijn geweest dat ze impact had. Steeds wanneer ik even een lege of verstrooide blik had kreeg ik een klein glimlachje cadeau. Eén keer zelfs een aai over de wang.

Voor mij ging die avond niet over meer democratie op de universiteit. Ook niet over Vietnam. Niet over de derde wereld of over gerechtigheid. Die avond ging voor mij over haar. Het ging over lippen en ogen.

'Waren je ouders fout in de oorlog?' vroeg ze plotseling.

Verbaasd zei ik dat dat niet zo was.

'Mooi,' zei ze, 'dan heb je goede genen.'

Daarop danste en zwierde ze richting een waterkanon en ving, haar armen gespreid, met haar bovenlichaam de straal op.

Als een pop viel ze achterover. Haar achterhoofd raakte net de straat niet.

Ik sprintte op haar af. Ze was ongedeerd, maar doorweekt.

Strengen zwart haar langs haar gele blouse die door het water vrijwel doorzichtig was geworden. Na die ogen en die lippen waren er nu dat haar en die borsten. Al mijn buikvlinders waren wakker, en die avond haalden ze de beste versie van mezelf naar boven. Ik bood haar mijn studentenjas aan.

Terwijl ze haar blouse losknoopte richtte ik discreet mijn blik opzij, richting het wegrijdende waterkanon en wat omkijkende agenten. Blijkbaar keken die wel naar Sonja's verkleedpartij.

Toen ik weer naar haar keek, had ze mijn jas aan en haar blouse over haar arm.

Ik had even geen woorden.

'Kun je nog praten, Onno? Of heb je je tong verloren?'

Ik zei dat ik mijn tong nog had. Ik was lang niet zo ad rem als zij.

'Laat zien dan,' zei ze.

Ik stak hem uit en voordat ik het wist kuste ze me. Ik was dus van haar. Of ik het wilde of niet.

Niet veel later waren we in het hoofdkwartier van het studentenprotest. Een plek die stuiterde van de opwinding. Leeftijdsgenoten die drinkend en blowend de nieuwe tijd besproken en bezongen. Nog zelfverzekerd door de kus nam ik mijn gitaar en zong 'Mijnheer de president', het protestlied tegen de Vietnamoorlog. Niet onverdienstelijk waarschijnlijk, want ik vond gehoor en had bekijks.

Maar Sonja had nog meer bekijks. Toen na mijn getroubadour de platen van de groten van die tijd werden opgezet was zij het centrum van de dansvloer. In die tijd waren we nog geen geweldige dansers. Bijna niemand van ons bewoog soepel op Jimi Hendrix of Janis Joplin. Rare, soms spastische armbewegingen omdat we dat Joe Cocker eens hadden zien doen, in ieder geval veel te wild en zelden op de maat.

Sonja kon wel dansen. Ze bewoog minder, minder snel en zo te zien in het ritme dat voor die muziek bedoeld was. Ik zag ze kijken. Naar haar. Naar de vrouw die het minst bewoog.

Tussen de dansenden door zag ik Gijs binnenkomen. Hij baande zich hinkend een weg tussen de wild bewegende studenten door. Gijs hinkte altijd, omdat hij kinderverlamming had gehad.

Zijn familie was zwaar gereformeerd en daarom tegen de polioprik. God bepaalde in die kringen wie er kinderverlamming kreeg. Niet de dokter.

Ik zag hoe Sonja, gekleed in mijn half openhangende jas, op hem afliep. Vanwege zijn hink dacht ze waarschijnlijk dat hij gewond was en ondersteuning nodig had. Zonder haar aan te kijken wimpelde Gijs haar af.

Ze keek in zijn gezicht en hij in dat van haar. En zo werd ook Gijs deel van het grote verhaal.

Dat deel van het grote verhaal begon volgens de getuigenissen van beiden ongeveer zo:

'Ik ben Sonja.'

'Ik ben Gijs.'

'Welkom in onze fantasie, Gijs.'

Vanaf dat moment was Gijs dermate verloren dat hij geen acht meer sloeg op de woorden. Vandaar dat ik op dit punt de herinnering van Sonja moet volgen.

'Bij de studentenopstand in Parijs zeiden ze: "Laten we realistisch

zijn, en het onmogelijke eisen." Ooit iets mooiers gehoord, Gijs? De fantasie is aan de macht.'

Volgens Sonja staarde Gijs haar wezenloos aan. Gijs beweerde later dat hij op dat moment haar ogen zag veranderen in bokkenogen met nauwe, langwerpige pupillen. Of dat echt zo was, weet ik niet. Gijs is niet de meest betrouwbare bron. Hij geeft zichzelf graag een bijzondere rol in de weergave van de gebeurtenissen.

En de duivel en de erfzonde zijn nooit ver weg bij gereformeerde jongens. God had hij afgezworen, maar de gereformeerde geest heeft Gijs altijd met zich meegedragen.

'Toch? Of zie jij dat anders?' zei Sonja, net terwijl Gijs weer enigszins bij zijn positieven kwam.

'Eh... nee... ik zie het precies zo,' prevelde Gijs. Hij had niets gehoord. Hij had alleen gekeken. Net als ik een paar uur eerder.

'Waren je ouders fout in de oorlog?'

'Mijn vader was pas zestien toen we bevrijd werden...'

'Je grootouders dan?'

'Mijn opa is geëxecuteerd door de moffen...'

Sonja keek Gijs intens aan en wreef hem over de wang. Zijn blik verstarde.

'Ik ben oorlogskind, Gijs. Verwekt en geboren in kwade tijden...'

Die avond in juni 1969 is vanaf nu het heden vanwaaruit we naar de toekomst gaan. Dat wat voor babyboomers zoals ik inmiddels grotendeels het verre verleden is. Maar toen, in 1969 was het een toekomst waar nog van alles kon gebeuren.

Kort daarna staan we bij elkaar: Gijs, Sonja, haar neef Paul, mijn zus Heleen en ik.

'Stoer, dat manke,' zegt Sonja over Gijs. 'Piraatachtig. Nu nog een ooglapje en een papegaai.'

Sonja aait hem over zijn bol, terwijl haar andere arm om mij heen hangt.

Heleen lacht een beleefdheidslach. Ze kent mijn kamergenoot Gijs nu een krappe maand en ze lijkt hem leuk te vinden. Dat Gijs ook echt mijn zwager zal gaan worden, is nu nog verre van zeker. Ik weet van mijn zus dat ze nog niet eens hebben gezoend. Gijs heeft het er met mij niet over gehad. Misschien omdat ik Heleens broer ben. Maar eigenlijk heeft hij het nooit over vrouwen.

'Dit was echt geschiedenis waar we deel van uitmaakten vandaag...' zwijmelt Heleen.

Sonja pakt daarop een joint aan en neemt een trekje. Dan richt ze zich op Gijs en Heleen.

'Zijn jullie samen?'

'Eh... Nou... We zijn wel... dik bevriend,' antwoordt Gijs omzichtig.

Heleen verwijdert zich om dan maar direct met iemand anders te zoenen.

Gijs wijst naar de bloem in mijn haar.

'Wat? O dat... Dat is een bloem...' zeg ik.

2441 kilometer bij ons vandaan, in een dorpje in het Rifgebergte, loopt Abdelkarim die avond onder de sterren. Wanneer ik dit schrijf, ken

ik hem al tientallen jaren als Ab. In 1969 is hij een knappe Berber van zeventien jaar oud. Hij slentert door het dorp naar een plek waar we bouwgeluid horen door het getjirp van krekels heen. We zien een huis dat voorlopig alleen nog uit muren bestaat. Wat Berberse mannen werken eraan bij het licht van bouwlampen.

Een grote auto met Frans nummerbord staat naast het huis.

Een jongeman, Yassin, in shirt met grote kraag, wijde pijpen en gympen van een bekend merk, deelt duidelijk de lakens uit.

Hij poetst zijn zonnebril met zijn shirt wanneer Ab hem niet al te amicaal groet.

'Merhaba Yassin...'

Yassin reageert ongeïnteresseerd: 'Merhaba...'

Ab loopt door richting een alleenstaand huis. Op zijn tenen.

Hij fluit zachtjes richting een raam aan de achterkant. Geen gehoor. Dan gooit hij een klein steentje, waarna een meisje van zijn leeftijd van achter een raam tevoorschijn schuift.

Ab klimt handig in een boom naast het huis vanwaaruit het slaapkamerraampje van Karima met een laatste lenige sprong te bereiken is.

Kort daarna ligt hij aangekleed lepeltje-lepeltje met haar in bed.

Ze fluisteren. In het Darija. Marokkaans-Arabisch. Niet de taal van Ab, die thuis Tamazight praat. Berbers. In het Darija heeft Ab een accent. Een accent dat Karima charmant vindt. Maar wanneer ze dat zegt gelooft Ab haar niet.

'Ik liep net langs dat huis dat Yassin aan het bouwen is...' zegt Ab na een vertrouwelijke stilte.

'Ja... Het schiet op,' zegt Karima... 'Maar hij verdient ook veel in Frankrijk.'

'Lelijk huis...' zegt Ab.

'Het zijn alleen maar de muren. Je weet niet hoe het eruit gaat zien.'

Ab haalt als enige reactie zijn schouders op. Karima fluistert in zijn oor.

'Als ik de kleur van een huis zou mogen kiezen wordt het tussen wit en lichtblauw in.'

Een stilte. Ab verzamelt moed voor iets wat hij al zo lang wil vragen. Heel vaak had hij erover nagedacht welke woorden hij ervoor zou gebruiken. Hij kiest voor deze.

'Ik heb een speciale vraag...'

'Vraag maar...'

'Mag ik iets aanraken... Iets van huid... Je buik...'

'Nee, Abdelkarim...'

'Een borst... Eén keer... Ik heb nog nooit een borst aangeraakt.'

Karima haakt haar vingers als voorzorg door die van Ab.

'Wanneer we getrouwd zijn mag je ze elke dag aanraken. De hele dag. Je moet nu gaan, Abdelkarim. Als mijn vader je ziet...'

'Ik ga zo... Even nog...'

Ab zucht hardop en hoorbaar.

'Ik had altijd gehoopt dat ik jou zou krijgen. Ik zag je soms lopen en dan dacht ik: Ze is te Arabisch. Maar toch lacht ze soms naar me.'

'Omdat je Berber bent? Nou en? Al was je een smurf, Abdelkarim.'

Hij wrijft over haar arm en vertrekt zoals hij gekomen is. Zijn landing is niet zacht genoeg om de kippen niet te doen kakelen. Hij brengt zijn vinger naar zijn lippen en het kippenhok zwijgt zowaar.

Jonge Ab sluipt weg in de Riffijnse nacht.

Hij slentert over een onverharde weg tot hij bij een klein waterpoeltje komt.

In het water ziet hij honderden hoofdjes van schildpadden in het sterrenlicht.

'Ik ben verliefd, jongens...' vertrouwt hij ze toe.

De sterren schijnen in het water. Ab ziet zijn eigen reflectie tussen de schildpadden.

Dezelfde sterren worden die avond aan het zicht onttrokken door het schijnsel van onze stad en een half wolkendek.

Ver daaronder lig ik met Gijs en Sonja in het Vondelpark, ver van het stadsgeluid.

Sonja heeft mijn jas nog aan. Gijs en ik liggen aan weerszijden van haar in het gras. Ik heb nog steeds haar bloem in mijn haar.

We geven een joint door en Gijs etaleert wat hij allemaal weet.

Hij heeft het over de revolutie en over wat er allemaal geoorloofd zou zijn om die revolutie te doen slagen. Buitenparlementaire actie is nodig. Geweld ook, wanneer dat niet anders kan. Gijs en geweld. Ik probeer me er iets bij voor te stellen maar het lukt me niet.

Sonja onderbreekt hem.

'Kun je ook even gewoon stil zijn?'

'Ja, Gijs,' zei ik. 'Morgen weer revolutie. Nu is het tijd om te ontsp...'

Sonja laat me mijn zin niet afmaken.

'Jij ook stil...'

Ze vervolgt: 'Jij was toch Onno en jij was Gijs, toch...?'

'Ik ben Onno, ja...'

'En ik Gijs...'

'Vinden jullie het goed als ik het omdraai? Dat ik jou Gijs noem en jou Onno... Jij lijkt meer op een Onno en jij hebt meer het hoofd van een Gijs. Anders raak ik in de war.'

We stemmen toe. Wat zij wil is wet.

'Wat je wilt...' zeg ik.

'Als jij dat makkelijker vindt...' zegt Gijs.

'Misschien omdat Onno geen Limburgse naam is,' zeg ik. 'Als ze me Jo hadden genoemd zoals mijn vader...'

Weer onderbreekt ze mij. Weer onderga ik het.

'Dat is het niet. Het is je hoofd. Ik wist niet eens dat je Limburgs bent. Je hebt geen zachte g.'

'Ik probeer het af te leren... Mijn zus is het ook gelukt.'

'Waarom? Klinkt juist heel schattig,' zegt ze.

'Daarom wilde ik het dus afleren,' zeg ik.

Sonja geeft de joint door. Ze besluit om het maar zo te laten met onze namen. Ze past zich wel aan, zegt ze.

Wel stelt ze voor om een protestbrief te sturen naar onze ouders.

'Mijn moeder is overleden toen ik tien was,' zeg ik. 'En mijn vader is vorig jaar overleden. Belachelijk jong ook...'

'Mijn vader is ook een jaar geleden overleden,' zegt Gijs.

'Mijn moeder is gestorven tijdens mijn geboorte en mijn vader is ook dood. Ook al is hij niet gestorven,' zegt Sonja zakelijk.

Wij mannen weten even niet hoe we moeten reageren en beperken ons maar tot luisteren.

Sonja's conclusie is dat we allemaal hele en halve wezen zijn. Maar zo bijzonder is dat niet. Het stikt van de wezen op de wereld.

Wij zwijgen instemmend. Wat moeten we anders?

'Luister...' zegt Sonja. 'Een koolmees...'

Het onderwerp overleden ouders komt nogal binnen bij mij. Verdringen was altijd mijn strategie. Maar probeer dat maar eens. Je ouders. Je alles, wanneer je jong bent. Ik worstel er elke dag mee.

Hoewel ik niet gelovig ben sprak ik er regelmatig over met de pastoor. Rouw past maar moeilijk in een jonge geest.

Hij zei dat rouw ook een vorm van troost is. De liefdevolle nagedachtenis. Zoveel mooier dan vergeten. Zoveel mooier dan dat je denkt: wie waren dat ook alweer? Maar toch. Elke gedachte aan hen doet pijn. Ook nu. Ook nu ik naast Sonja lig met mijn beste vriend. Ook meer dan een halve eeuw later wanneer ik dit opschrijf. Ze doen nog altijd pijn.

De joint blijft rondgaan. Gijs gaat rechtop zitten en komt weer met een weetje: dat bij hen op de Veluwe de tureluur leeft en dat die helemaal van IJsland naar Zuid-Afrika vliegt. Hij voegt er ook nog aan toe dat 'het leven een afspraak met de vrijheid' is.

Sonja kijkt verwonderd en vooral intens naar Gijs, zonder dat hij dat ziet.

'Ik merk niks van die hasjiesj...' zegt Gijs. 'Is het geen zware shag...'

Later lopen we enigszins beneveld bij de ingang van het Vondelpark.

'Kom eens onder de lantaarnpaal staan, kuikens...' zegt Sonja. 'Ik wil kijken of jullie grote pupillen hebben. Een teken van seksuele opwinding.'

We laten ons als makke schapen meevoeren naar het licht.

Sonja kijkt lachend minutieus in de ogen van Gijs.

'Jij... ja nou, tjonge... en jij?'

Nu kijkt ze in mijn ogen en ik in die van haar. Groenachtig lijken ze. Misschien door het gele licht van de straatlantaarn.

'Jij ook, kuiken nummer twee. Wonderlijk toch, de natuur. Alles is gericht op instandhouding van de soort...'

Gijs en ik kijken elkaar wat ongemakkelijk aan.

'Hebben jullie een leuk huis?' vraagt Sonja.

'Redelijk...' zegt Gijs.

'Nou... meer dan redelijk,' corrigeer ik Gijs.

Desgevraagd wijs ik Sonja de richting naar ons huis en de wonderlijke schone gaat ons voor. Wij volgen.

Tijdens de lange weg naar huis praat voornamelijk Gijs. Snel. Heel snel. Maar toch op laag volume. Alsof het geheime kennis betreft. Over Vietnam. Over de bom. Over Franse films en Duitse literatuur.

In de gemeenschappelijke woonkamer van ons studentenhuis danst Sonja niet veel later op de klanken van het nieuwste nummer van Golden Earring, 'Just a Little Bit of Peace in My Heart'. Ze draagt nog steeds alleen mijn donkerblauwe jas. Naakte huid van haar kin tot haar navel. Ik schrik steeds wanneer ik een blote buik of borst zie. Een schrik in mijn buik en lager. Mijn hormoonspiegel bouwt zich op. Ik krijg een droge mond en ik adem niet meer makkelijk door. Ik word een beetje misselijk. Niks onrustbarends. Dat gebeurt bij mij nu eenmaal wanneer ik opgewonden raak. Misschien hebben andere jongens dat ook wel. Nooit iemand naar gevraagd.

Gijs doet erg zijn best om te laten zien dat zijn manke been hem niet belemmert om maat te houden. Hij beweegt veel en snel en kijkt voornamelijk naar zijn schoenen. Het stijltje van veel van onze leeftijdsgenoten, zeg maar. Dus Gijs staat niet bovenmatig voor schut. Niemand verwacht van hem of van mij dat we zo kunnen dansen als Sonja. Zeker Sonja niet.

'Wie heeft het fijnste bed?' vraagt Sonja opeens.

'Dat van hem is groter...' zeg ik, en wijs naar de kamer van Gijs. Sonja loopt er zonder twijfel heen.

Van ons af dansend doet ze mijn jas uit en gooit die achterwaarts op de grond. Dan gaat ze de slaapkamer binnen.

Gijs pakt meteen zijn jas en zegt fluisterend tegen mij: 'Ik ga. Ze vindt jou leuk. Niet mij.'

'Onzin, Gijs. Ze is met ons allebei meegegaan. Vrouwen zijn de baas. Alles gebeurt precies zoals zij het willen.'

'Waarom zou zo'n stuk mij willen? Ik ben mank.'

'Een stoere piraat ben je. Dat zei ze zelf. Een gespierde piraat. Als ik van de verkeerde kant was en mannen zouden met elkaar kunnen trouwen zou ik het zo doen... Bij wijze van spreken...'

Uit de slaapkamer komt een stem boven de muziek uit.

'Kuikentjes!!!'

Gijs gaat eerst even plassen, hij is dermate nerveus dat zijn tanden als castagnetten klapperen. Hij poogt zacht vloekend zijn kaken tegen elkaar te houden. 'O Heer, alstublieft... Niet nu...' zegt hij.

Ik wacht tot Gijs klaar is, waarna we samen naar de deuropening van zijn kamer lopen. Een kamer met politieke posters en theateraffiches.

Sonja zit geknield op het bed. Ze heeft een sprei om zich heen en